

УДК 331.5 (477)

Е.П. Чекаліна, к.е.н.

Н.Г. Чекаліна

Л.Б. Шутько

Ринок праці в Україні

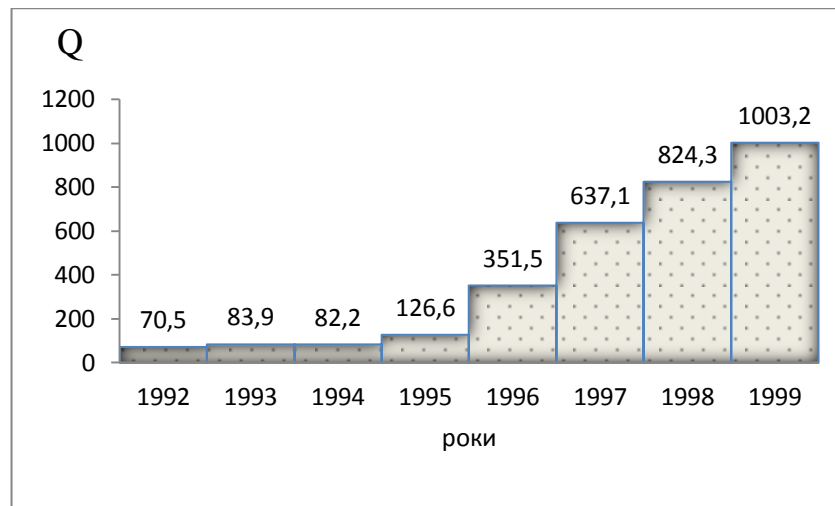
Україна має один з найбільших високих темпів падіння виробництва у порівнянні із республіками колишнього СРСР. Серед причин такого становища – те, що в українській економіці не діють у повну силу ринкові структури. Сьогодні в Україні практично відсутня головна функція ринку праці - гнучке регулювання економічного руху робочої сили, яке приводиться в дію шляхом поєднання конкурентного механізму ринкової економіки та державної активної політики зайнятості. Спонтанність руху робочої сили, її некерованість, стали причинами значного падіння зайнятості населення, зростання безробіття.

Основна проблема українського ринку труда – це відсутність попиту на робочу силу.

Загальна зайнятість населення має тенденцію до зниження. У 1998 році, за даними Держкомстату України, чисельність робітників, зайнятих в галузях економіки, складала 19,4 млн. чол., що на 1,5 млн. нижче, ніж у 1996 році. В загалі, по офіційним даним безробіття в Україні складає 4-8 відсотків, а по неофіційним – від 40 до 60%.

Така розбіжність склала за рахунок прихованого безробіття, яке проявляється у тому, що велика чисельність працюючого населення знаходиться у вимушених адміністративних відпустках, а фактично є безробітними. Деякі працюють 1-2 дні на тиждень, тому теж офіційно не зареєстровані як безробітні. В цей же час, значна частина робітників, що вимушені знаходиться у відпустках «за свій рахунок» та офіційно безробітних працюють та отримують заробітну плату, яка не обкладається податком. Особливо це розповсюджено у таких галузях де звітність легко обійти: більшість людей творчих професій працюють так або підпрацьовують після основної роботи, таким же чином працюють практично усі продавці на стихійних ринках, робітники на будівництвах та багато інших.

Загалом у 1998 році у вимушених адміністративних відпустках перебувало 2793,4 тис. чоловіків, що становить 22,4% середньооблікової чисельності працівників. З 1992 року до 1998 кількість безробітних в Україні зросла у 14,2 рази та на 1.01.99 року досягла 1003,2 тис. осіб. У 1999 році попит на робочу силу був у 58,8 разів менший за загальну кількість незайнятих, що перебували на обліку у службі зайнятості.

Мал. 1. Динаміка чисельності безробітних в Україні.

(Q – кількість безробітних, тис. чол.)

Поряд із проблемою відсутності попиту на робочу силу взагалі існує питання нестачі спеціалістів для певних галузей економіки, тому що, спеціалісти, які мали потрібну кваліфікацію, вже втратили її не маючи можливості знайти роботу за спеціальністю, а новопідготовлені кадри ще не набули потрібного практичного досвіду.

Перелік спеціальностей, на які існує попит, приведено у табл.1.

Таблиця1

Спеціальність	Чистка у загальному обсязі зака-зів, %	
	Літо - 2000	Весна - 2000
1.Спеціалісти з продажу та збуту вищої ланки	17,5	13,1
2.Інженерно – технічний персонал	8,8	6,6
3.Менеджер	8,0	5,3
4.Менеджер середньої ланки	7,4	1,3
5.Секретар	6,1	4,1
6.Маркетолог	1,5	0,3
7.Туризм	1,4	0,3
8.Митниця	0,8	0

Зростання чисельності зареєстрованих та прихованих безробітних потребує активізації дій, у проведенні заходів ефективної політики зайнятості, проте за фінансової

неспроможності держави, кошти перерозподіляються на користь заходів пасивної політики зайнятості.

У 1999 році допомогу по безробіттю отримували 634,8 тис. чоловік . Для 48,4% безробітних розмір допомоги склав 16,6 грн. хоча межа бідності для країн Центральної та Східної Європи, за визначенням ООН, знаходиться на рівні 4\$ на добу зрозуміло, що існуючий обсяг допомоги по безробіттю не може забезпечити належного рівня життя тому необхідно переходити до заходів активної політики зайнятості та насамперед, до планування та створення нових робочих місць, тому що існуючи державні програми з планування потреби у робочій силі забезпечує повну зайнятість тільки «на бумазі».

Поступила в редакцію 08. 06. 2000 з.